

Lesbrief Actuele toetsopgaven maken

Wat voor toetsopgaven kun je maken bij een actuele tekst?

Het is vaak niet gemakkelijk om goede vragen te verzinnen bij een kranten- of tijdschriftartikel. Maar als je het een paar keer gedaan hebt, merk je dat bepaalde typen vragen steeds weer terugkomen. Blijkbaar zijn er vragen die bij veel verschillende soorten teksten passen. Daar kunt u goed gebruik van maken.

Met behulp van de onderstaande *Toetsvragenlijst bij actuele teksten*, een lijst met algemene en veralgemeniseerde vragen, kunt u een actuele tekst snel voorzien van passende vragen. Neem in de toets een goed leesbare kopie op van de tekst, voorzien van regelnummering.

Wanneer is een actuele tekst met nieuwe informatie een passend onderdeel van uw toetsing?

U gebruikt in uw lessen niet alleen een bronnenboek maar ook andere geschreven bronnen, digitaal of gedrukt.

Actuele teksten laten beter dan een bronnenboek de dynamiek van de natuurwetenschappen zien, maar u beseft dat ze bij het bestuderen specifieke problemen geven, bijvoorbeeld door het taalgebruik en door de hogere mate van onzekerheid van de gegeven informatie. U helpt de leerlingen daarom klassikaal of individueel om dit soort nieuwe teksten te leren bestuderen en te begrijpen.

U vindt het zelfstandig kunnen doorgronden en benutten van geschreven informatie een belangrijke vaardigheid. U besteedt aan het aanleren hiervan een substantieel deel van uw lessen. U vindt het daarom wenselijk dat deze vaardigheid ook een plaats krijgt in de reguliere schriftelijke toetsing van uw vak.

Leerdoelen

De leerling kan...

- zelfstandig een (populair-)wetenschappelijke tekst lezen en begrijpen (*structuur*);
- de betekenis van technische termen duidelijk uitleggen (*idioom en formulering*);
- eerder opgedane kennis toepassen in een nieuwe context (*toepassing*);
- feiten, vermoedens en meningen van elkaar onderscheiden en herkennen (*waardeschatting*);
- naar aanleiding van een tekst een eigen mening formuleren en met argumenten onderbouwen (*meningsvorming en argumentatie*).

Toetsvragenlijst bij actuele teksten

Introductie

Lees de bovenstaande tekst nauwkeurig. Beantwoord daarna de vragen.
Geef telkens duidelijk aan wáár in de tekst je je antwoord of je argument gevonden hebt.

Structuur

Geef van het stuk tekst van regel xx-xx een eigen samenvatting. Vervang al te moeilijke woorden. Je mag geen stukken letterlijk overnemen. Gebruik 80 tot 100 woorden.

Vergelijk regel xx-xx met regel xx-xx. Spreekt de schrijver zichzelf hier tegen of lijkt dat maar zo? Leg duidelijk uit.

In de tekst wordt in regel xx-xx een probleem geponeerd. Waar in de tekst wordt hiervoor een oplossing gegeven?

Welke alinea kun je beschouwen als een korte samenvatting van het deel van regel xx-xx?

In de tekst wordt een aantal keren een '.....' genoemd, terwijl Toch is deze woordkeus niet alleen maar een grapje van de schrijver. Leg uit waarom de schrijver het woord '.....' gebruikt.

In de tekst is sprake van en

Waardoor worden deze twee verschillende problemen/verschijnselen veroorzaakt?

Wordt nu juist gehinderd of gestimuleerd door? Leg duidelijk uit.

De titel van het stuk is als grapje bedoeld, want hij heeft twee betekenissen.

a Geef die twee betekenissen.

b Leg van elk van beide betekenissen uit wat het met de inhoud van de tekst te maken heeft.

Leg uit wat de schrijver bedoelt met de opmerking in regel xx-xx.

In regel xx-xx staat de conclusie uit de genoemde studie. Deze conclusie is alleen erg ingewikkeld geformuleerd.

Herschrijf dit stukje tekst zodat het begrijpelijk wordt voor elke derde-klasser. Vervang alle moeilijke woorden terwijl je toch dezelfde informatie geeft.

In regel xx-xx geeft de schrijver zijn eigen mening. Geeft hij daarmee gelijk of?
Leg duidelijk uit, met minstens één argument vanuit de tekst.

In regel xx-xx wordt een verklaring gegeven voor Formuleer precies *waarvoor* dit een verklaring is.

Idioom en formulering

In de tekst staat een aantal moeilijke woorden die je vanuit de onderbouw al kent. Wat is de betekenis van:

- a (r. xx)
- b (r. xx)
- c (r. xx)

In de tekst staat een aantal termen die je waarschijnlijk al kent, maar die hier een andere betekenis hebben dan gewoonlijk. Wat is in deze tekst precies de betekenis van:

- a (r. xx)
- b (r. xx)
- c (r. xx)

In de tekst staat een aantal woorden die je misschien niet kent, maar waarvan je de betekenis uit de rest van de tekst kunt afleiden. Wat is in deze tekst precies de betekenis van:

- a (r. xx)
- b (r. xx)
- c (r. xx)

Toepassing

In regel xx-xx wordt een nieuwe techniek beschreven.

- a Leg deze techniek in eigen woorden uit.
- b Wat is het belangrijkste verschil tussen deze techniek en de oudere methodes?
- c Welke nieuwe mogelijkheden biedt de nieuwe techniek?

Leg uit waarom er in vaak voorkwam, terwijl het in nauwelijks meer optrad.

Hoe ging men vroeger met deze problematiek om, voordat de nieuwe technieken beschikbaar waren?

De schrijver is van mening dat Hoe stond hier tegenover?

Waardeschatting

In regel xx-xx staat een serie Zijn de elementen van die opsomming echte feiten of geven ze iemands mening weer? Geef een argument uit de tekst.

In regel xx-xx doet de schrijver een nogal stellige bewering. Leg uit in welk opzicht hij hierin ongelijk/gelijk heeft.

In regel xx-xx wordt een mogelijke oplossing voor het geschetste probleem gegeven. Wat is de mening van de schrijver over deze oplossing?

De schrijver houdt van overdrijven. Zoek hiervan in de tekst twee duidelijke voorbeelden.

De schrijver is niet erg onder de indruk van de capaciteiten van sommige van zijn collega's. Zoek hiervan in de tekst een duidelijk voorbeeld.

In regel xx-xx staat een argument dat de schrijver blijkbaar erg belangrijk vindt. Waarom zou hij daaraan zo'n groot belang hechten?

Overdrijft de schrijver de situatie in de titel van het stukje? Leg uit aan de hand van de tekst.

In regel xx-xx worden de '.....' genoemd. In hoeverre zijn ze dat inderdaad? Leg precies uit.

Meningsvorming en argumentatie

Hoe zou jij handelen als je je in de situatie van bevond? Leg duidelijk uit en geef minstens twee argumenten.

Hoe valt de keuze van te verdedigen? Geef twee argumenten uit de tekst.

Ben jij het eens met wat er gesteld wordt in regel xx-xx ? Leg duidelijk uit.

Gebruik minstens één argument uit de tekst en minstens één argument dat niet in de tekst staat.

In regel xx-xx legt uit voor welke problemen hij zich gesteld ziet. Stel je voor dat jij zijn adviseur bent. Schrijf een advies van ongeveer 150 woorden waarin je precies vertelt wat hij volgens jou nu achtereenvolgens zou moeten doen.